УДК 364.63-027.553-055.2:364.652:34
DOI https://doi.org/10.12958/1817-3764-2026-3-117-126

Стинська Вікторія Володимирівна,
доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри педагогіки та освітнього менеджменту
імені Богдана Ступарика
Карпатського національного університету імені Василя Стефаника,
м. Івано-Франківськ, Україна.
viktoriia.stynska@cnu.edu.ua
https://orcid.org/0000-0003-0555-3205

ДОМАШНЄ НАСИЛЬСТВО ЩОДО ЖІНОК: НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ СОЦІАЛЬНОЇ ПІДТРИМКИ

Постановка проблеми. Домашнє насильство щодо жінок залишається складною соціально-правовою проблемою, що порушує фундаментальні права людини, негативно впливає на фізичне й психологічне благополуччя постраждалих, їхнє соціальне становище, якість життя та потребує комплексного реагування держави, органів місцевого самоврядування, соціальних служб, правоохоронних органів і громадських інституцій. Особливої значущості проблема набуває в умовах воєнного стану, вимушеного переміщення населення, соціально-економічної нестабільності та зростання уразливості окремих категорій громадян, що ускладнює своєчасне виявлення випадків насильства й доступ постраждалих до необхідної допомоги.

В Україні сформовано нормативно-правові засади запобігання та протидії домашньому насильству, основу яких становить Закон України «Про запобігання та протидію домашньому насильству», що визначає організаційно-правові засади державної політики у цій сфері, систему суб'єктів реагування та механізми захисту постраждалих осіб (Закон України «Про запобігання та протидію домашньому насильству», 2017). Важливим етапом розвитку національної системи протидії насильству стала ратифікація Україною Стамбульської конвенції, яка набула чинності для України 01 листопада 2022 р. та закріпила комплексний підхід до запобігання насильству стосовно жінок, захисту постраждалих і забезпечення належного реагування на такі випадки. Подальше вдосконалення законодавчого механізму засвідчують і зміни, внесені у 2024 р. щодо посилення системи запобігання та протидії домашньому насильству (Про внесення змін до деяких законодавчих актів України, 2024).

Водночас наявність розвиненої нормативно-правової бази не знімає питання її ефективної реалізації на практиці. Соціальна підтримка постраждалих передбачає не лише правовий захист, а й інформування, консультування, соціально-психологічну допомогу, надання притулку та інших спеціалізованих послуг. З огляду на це, актуальним є комплексне дослідження нормативно-правових засад соціальної підтримки жінок, які постраждали від домашнього насильства, визначення їх змісту, механізмів реалізації та ролі у забезпеченні доступності, своєчасності й комплексності допомоги. Це зумовлює необхідність наукового осмислення взаємозв'язку правового регулювання та практики соціальної підтримки як важливої умови забезпечення прав, безпеки й соціального захисту постраждалих жінок.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз сучасних українських досліджень засвідчує міждисциплінарний характер вивчення проблеми домашнього насильства щодо жінок. У працях науковців останніх років увага зосереджується на сутності та формах

домашнього насильства, його соціальних, психологічних і правових детермінантах, особливостях соціальної роботи з постраждалими жінками, нормативно-правових механізмах запобігання та протидії насильству, а також на сучасних формах соціальної підтримки й супроводу (Л. Данильчук, Т. Побережець, В. Стинська, Н. Цвєткова, К. Шаповал та ін.). Окремий напрям сучасних досліджень становлять питання міжвідомчої взаємодії та перенаправлення постраждалих від домашнього насильства (Р. Горчинський, Т. Лях), соціальної та психосоціальної підтримки жінок, які постраждали від домашнього насильства (Г. Скіпальська), а також використання цифрових форм допомоги жінкам, які зазнали насильства з боку інтимних партнерів (А. Сарнацька, Т. Семигіна).

Водночас, попри значний науковий доробок, потребує подальшого комплексного осмислення нормативно-правове забезпечення соціальної підтримки жінок, які постраждали від домашнього насильства, зокрема узгодженість правових механізмів із системою соціальних послуг, міжвідомчою взаємодією та практикою захисту постраждалих. Це зумовлює необхідність системного аналізу чинних нормативно-правових засад соціальної підтримки цієї категорії осіб та визначення їхньої ролі у забезпеченні доступності, комплексності й результативності допомоги.

Мета дослідження – проаналізувати нормативно-правові засади та механізми соціальної підтримки жінок, які постраждали від домашнього насильства.

Методи дослідження. Для досягнення поставленої мети використано комплекс взаємопов'язаних теоретичних методів: *аналіз і синтез* – для опрацювання наукових підходів до розуміння домашнього насильства та соціальної підтримки постраждалих; *нормативно-правовий аналіз* – для дослідження міжнародних і національних актів у сфері запобігання та протидії домашньому насильству; *систематизацію* – для визначення рівнів нормативно-правового забезпечення та основних механізмів соціальної підтримки; *теоретичне узагальнення* – для формулювання висновків щодо їх функціонального взаємозв'язку та напрямів удосконалення.

Виклад основного матеріалу. У сучасному науковому та нормативно-правовому дискурсі *домашнє насильство щодо жінок* розглядається як складне соціально-правове явище, що не зводиться лише до окремих проявів агресивної поведінки, а охоплює систему дій, спрямованих на заподіяння фізичної, психологічної, сексуальної чи економічної шкоди, установлення контролю, примусу та обмеження автономії постраждалої особи (Council of Europe, 2011; Сарнацька, Семигіна, 2023). Такий підхід дає змогу аналізувати домашнє насильство не лише як окремий акт протиправної поведінки, а й як повторювану модель взаємодії, у межах якої можуть поєднуватися різні форми насильства та контролю.

Результати сучасних досліджень феномену примусового контролю (coercive control) свідчать про його істотний негативний вплив на психічне здоров'я постраждалих, наслідки якого можуть бути співмірними з наслідками фізичного насильства (Lohmann et al., 2024).

Відповідно до Закону України «Про запобігання та протидію домашньому насильству», домашнє насильство охоплює діяння фізичного, сексуального, психологічного або економічного характеру, учинені в сім'ї, за місцем проживання, між родичами, колишнім чи теперішнім подружжям або іншими особами, які спільно проживають чи проживали однією сім'єю, а також погрози вчинення таких діянь (Закон України «Про запобігання та протидію домашньому насильству», 2017). Такий підхід узгоджується зі Стамбульською конвенцією, у якій домашнє насильство охоплює фізичне, сексуальне, психологічне та економічне насильство, що виникає у сімейних або партнерських відносинах незалежно від спільного проживання кривдника і постраждалої особи (Council of Europe, 2011).

Особливого значення в контексті дослідження домашнього насильства щодо жінок набуває його гендерний вимір. Насильство щодо жінок у міжнародних документах розглядається як порушення прав людини та форма гендерно зумовленого насильства, що може бути

спрямоване проти жінки через її стать або непропорційно впливати саме на жінок (Council of Europe, 2011). Такий підхід передбачає урахування не лише факту насильницької дії, а й ширшого контексту владно-контрольних відносин, соціальної та економічної залежності, обмеження автономії, ізоляції й інших механізмів підпорядкування постраждалої особи (World Health Organization, 2025).

Отже, *домашнє насильство щодо жінок* доцільно розглядати як комплексне соціально-правове явище, що може проявлятися у фізичній, психологічній, сексуальній та економічній формах, поєднуватися з примусовим контролем і спричиняти довготривалі негативні наслідки для фізичного та психічного здоров'я, соціального становища, безпеки й якості життя постраждалих жінок.

Логічним продовженням розгляду сутності домашнього насильства є визначення змісту *соціальної підтримки постраждалих*. Її нормативне осмислення доцільно здійснювати у взаємозв'язку з категорією соціальних послуг, які відповідно до Закону України «Про соціальні послуги» спрямовані на профілактику складних життєвих обставин, їх подолання або мінімізацію негативних наслідків для особи чи сім'ї (Закон України «Про соціальні послуги», 2019). У науковому дискурсі акцентується на комплексному характері соціальної роботи з уразливими групами, що передбачає визначення актуальних потреб, залучення відповідних служб та поєднання різних форм підтримки і допомоги (Сахарук, 2024).

У контексті домашнього насильства соціальна підтримка набуває комплексного, відновлювально-захисного характеру, оскільки спрямовується не лише на задоволення актуальних потреб постраждалої жінки, а й на нейтралізацію наслідків насильства, відновлення порушеної автономії, соціальних зв'язків і здатності до самостійного життєвого вибору. Її зміст охоплює взаємопов'язані правові, соціальні, психологічні, інформаційні та організаційні механізми, що забезпечують безпеку, доступ до необхідних послуг, міжвідомче перенаправлення, ресурсне відновлення та поступове повернення постраждалої до повноцінної соціальної життєдіяльності (Скіпальська, 2024; Побережець, 2023).

Отже, *соціальну підтримку жінок, які постраждали від домашнього насильства*, розглядаємо як інтегровану систему цілеспрямованих заходів, соціальної допомоги, послуг і механізмів міжсекторальної взаємодії, спрямованих на забезпечення прав і безпеки постраждалої, задоволення її актуальних потреб, мінімізацію та подолання наслідків насильства, відновлення особистісної й соціальної суб'єктності, мобілізацію і зміцнення ресурсного потенціалу, а також створення передумов для відновлення соціальної автономії та самостійної безпечної життєдіяльності.

Аналіз нормативно-правової бази дає підстави виокремити три взаємопов'язані рівні нормативно-правового забезпечення соціальної підтримки жінок, які постраждали від домашнього насильства.

Перший – *міжнародно-правовий рівень* – формує концептуальні та ціннісно-правові орієнтири державної політики у сфері протидії насильству щодо жінок. Визначальне місце в ньому посідає Конвенція Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу із цими явищами, концепція якої ґрунтується на інтеграції превентивного, захисного, правозастосовного та політико-координаційного компонентів. Її значення полягає не лише в установленні міжнародно-правових стандартів відповідальності за насильство, а й у закріпленні позитивних зобов'язань держави щодо створення доступної, скоординованої та орієнтованої на потреби постраждалих системи загальних і спеціалізованих служб підтримки (Council of Europe, 2011; Шаповал, 2025). У такий спосіб соціальна підтримка набуває статусу не факультативної форми допомоги, а складової частини комплексного механізму забезпечення прав людини.

Другий – *національно-законодавчий рівень* – забезпечує імплементацію міжнародних стандартів у систему внутрішньодержавного регулювання та визначає правові гарантії, інституційні повноваження й організаційні засади надання допомоги постраждалим.

Системоутворювальне значення мають закони України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» та «Про соціальні послуги». Перший закріплює правовий статус постраждалих осіб, визначає систему суб'єктів запобігання та протидії домашньому насильству, їх компетенції, спеціальні заходи реагування та діяльність загальних і спеціалізованих служб підтримки; другий формує правові й організаційні засади надання соціальних послуг особам і сім'ям, які перебувають у складних життєвих обставинах (Закон України «Про запобігання та протидію домашньому насильству», 2017; Закон України «Про соціальні послуги», 2019). Їх системне застосування забезпечує взаємозв'язок двох складників підтримки – захисту від насильства та подолання його соціальних наслідків. Отже, нормативно-правова модель виходить за межі суто правоохоронного реагування і передбачає інтеграцію правових, соціальних, психологічних та організаційних ресурсів.

Третій – *організаційно-процедурний рівень* – забезпечує трансформацію законодавчо закріплених гарантій у конкретні алгоритми професійної та міжвідомчої діяльності. Його нормативною основою є підзаконні акти, що регламентують порядок взаємодії суб'єктів, організацію діяльності спеціалізованих служб, процедури виявлення потреб, реагування, перенаправлення та надання допомоги. Особливе значення має Порядок взаємодії суб'єктів, затверджений Постановою Кабінету Міністрів України від 22 серпня 2018 р. № 658, яким закріплено комплексний інтегрований підхід до реагування на випадки домашнього насильства та координації діяльності відповідних органів і служб (Про затвердження Порядку взаємодії суб'єктів, 2018).

Саме на організаційно-процедурному рівні нормативне регулювання набуває прикладного змісту, оскільки ефективність допомоги визначається не лише наявністю юридично закріпленого права на її отримання, а й спроможністю системи забезпечити своєчасне виявлення потреб постраждалої, оцінювання ризиків, безпечне перенаправлення та безперервність подальшої підтримки. У цьому контексті перенаправлення доцільно трактувати як інструмент функціонального узгодження діяльності різних суб'єктів допомоги, який забезпечує перехід від фрагментарного реагування окремих установ до побудови цілісної траєкторії підтримки постраждалої особи. Р. Горчинський і Т. Лях розглядають перенаправлення як складову частину міжсуб'єктної взаємодії у роботі з постраждалими від домашнього насильства (Горчинський, Лях, 2025). Його ефективність визначається узгодженістю професійних дій, чіткістю розподілу компетенцій, оперативністю обміну необхідною інформацією та дотриманням принципів конфіденційності й безпеки.

Інституційним ресурсом реалізації зазначених правових гарантій виступає мережа *загальних і спеціалізованих служб підтримки постраждалих осіб.* Нормативно визначено організаційні засади функціонування мобільних бригад соціально-психологічної допомоги, притулків для постраждалих осіб, денних центрів соціально-психологічної допомоги та спеціалізованих служб первинного соціально-психологічного консультування (Про затвердження Типового положення про мобільну бригаду соціально-психологічної допомоги, 2018). Їх диференціація за функціональним призначенням забезпечує можливість поєднання невідкладного кризового реагування, тимчасового безпечного розміщення, психологічної стабілізації, соціального консультування, правової підтримки та подальшого відновлення постраждалої. Водночас сама наявність мережі служб не може розглядатися як достатній показник результативності системи: визначальними стають їх територіальна доступність, інституційна спроможність, міжвідомча узгодженість та відповідність послуг індивідуальним потребам жінки.

З огляду на зазначене, нормативно-правове забезпечення соціальної підтримки доцільно аналізувати не лише через ієрархію правових актів, а й через функціональні механізми реалізації закріплених ними прав і гарантій.

На основі структурно-функціонального аналізу нормативних положень і наукових підходів виокремлюємо п'ять взаємопов'язаних

механізмів: інформаційно-консультативний, захисно-безпековий, соціально-сервісний, міжвідомчо-координаційний та відновлювально-реінтеграційний. Таке групування має аналітичний характер і відображає домінантну функцію, яку виконує відповідний комплекс заходів у загальній траєкторії підтримки постраждалої.

Інформаційно-консультативний механізм забезпечує реалізацію права постраждалої на поінформованість щодо доступних способів захисту, соціальних послуг, правничої, психологічної й медичної допомоги та суб'єктів, уповноважених її надавати. Його функціональне значення полягає у зменшенні інформаційної ізоляції постраждалої та створенні передумов для усвідомленого прийняття нею рішень щодо подальших дій. У цьому розумінні інформування є не допоміжною процедурою, а одним із засобів відновлення суб'єктності та здатності жінки контролювати власну життєву ситуацію.

Захисно-безпековий механізм спрямований на припинення актуальної загрози, мінімізацію ризику повторного насильства та створення умов фізичної, психологічної й правової безпеки постраждалої. Він охоплює передбачені законодавством спеціальні заходи реагування, доступ до безпечного місця перебування, правничої та іншої невідкладної допомоги. Його принциповою ознакою є пріоритет безпеки постраждалої над формально-процедурною логікою діяльності окремої установи.

Соціально-сервісний механізм забезпечує перетворення визначених нормативно-правових гарантій на конкретний комплекс соціальних послуг відповідно до оцінених потреб постраждалої. Ідеться про кризове втручання, консультування, соціальний супровід, психологічну підтримку, представництво інтересів, тимчасове розміщення та інші послуги, спрямовані не лише на подолання безпосередніх наслідків насильства, а й на стабілізацію життєвої ситуації та відновлення здатності до самостійного функціонування (Закон України «Про соціальні послуги», 2019).

Міжвідомчо-координаційний механізм виконує інтегративну функцію та забезпечує функціональне поєднання ресурсів органів державної влади і місцевого самоврядування, соціальних служб, Національної поліції, закладів охорони здоров'я, системи безоплатної правничої допомоги, спеціалізованих служб та інститутів громадянського суспільства. Його результативність визначається не кількістю залучених суб'єктів, а ступенем узгодженості їхніх дій, безперервністю маршруту допомоги та недопущенням повторної травматизації постраждалої унаслідок багаторазового відтворення нею обставин насильства або самостійного пошуку необхідних служб (Про затвердження Порядку взаємодії суб'єктів, 2018; Горчинський, Лях, 2025).

Відновлювально-реінтеграційний механізм відображає довготривалий вимір соціальної підтримки та передбачає перехід від кризового реагування до відновлення здатності постраждалої самостійно організовувати життєдіяльність. Його зміст пов'язаний із відновленням психологічних і соціальних ресурсів, соціальних зв'язків, економічної спроможності, автономності у прийнятті рішень та здатності вибудовувати безпечні життєві стратегії (Скіпальська, 2024). Саме ця функція відрізняє комплексну соціальну підтримку від одноразової допомоги та надає їй характеру послідовного процесу соціального відновлення.

Таким чином, запропоновані механізми не є ізольованими елементами. Їх функціональна взаємодія утворює континуум соціальної підтримки, логіка якого охоплює виявлення ситуації насильства та оцінювання ризиків, забезпечення невідкладної безпеки, визначення індивідуальних потреб, надання комплексу послуг, міжвідомче перенаправлення, супровід і подальше соціальне відновлення. За такого підходу критерієм якості підтримки стає не факт надання окремої послуги, а здатність системи забезпечити цілісність, своєчасність, доступність і наступність допомоги.

Нових можливостей для реалізації окремих складників цього континууму набувають цифрові форми соціальної підтримки. Їх використання розширює доступ до інформації, дистанційного консультування та окремих форм психологічної й соціальної допомоги,

що особливо важливо в умовах територіальної віддаленості, вимушеного переміщення або обмеженої мобільності постраждалих (Сарнацька, Семигіна, 2024). Водночас цифровізація не є самостійним механізмом соціальної підтримки, а виступає способом технологічного опосередкування її інформаційного, консультативного, координаційного та сервісного складників. Її застосування має ґрунтуватися на вимогах конфіденційності, захисту персональних даних та врахуванні ризиків цифрового контролю з боку кривдника.

Суттєвим етапом подальшої інституціоналізації державної політики стало затвердження у 2026 р. Порядку здійснення моніторингу стану виконання законодавства про запобігання та протидію домашньому насильству, практики його застосування та відповідних заходів, а також підготовки й оприлюднення щорічного звіту за результатами моніторингу (Про затвердження Порядку здійснення моніторингу, 2026). Значення цього кроку полягає у зміщенні акценту з формальної наявності нормативних приписів на оцінювання практики їх реалізації, що створює передумови для виявлення системних прогалин, оцінювання інституційної спроможності суб'єктів та коригування державної політики у сфері протидії домашньому насильству.

Проведений структурно-функціональний аналіз дає підстави визначити нормативно-правове забезпечення соціальної підтримки жінок, які постраждали від домашнього насильства, як багаторівневу нормативно-інституційну систему, у межах якої міжнародні стандарти задають концептуальні орієнтири, національне законодавство закріплює права, гарантії та компетенції суб'єктів, а організаційно-процедурне регулювання забезпечує їх реалізацію через конкретні механізми, служби й алгоритми міжвідомчої взаємодії. Її ефективність визначається, таким чином, не лише ступенем нормативної урегульованості, а насамперед дієвістю переходу від юридично гарантованого права до фактично отриманої, своєчасної та адекватної потребам допомоги.

У цьому контексті принципового значення набуває постраждалоцентрований підхід, відповідно до якого організація підтримки має виходити з пріоритету прав, безпеки, гідності, автономії та індивідуальних потреб жінки. Такий підхід змінює саму логіку оцінювання системи: її результативність визначається не кількістю здійснених заходів чи наданих послуг, а здатністю мінімізувати ризики повторного насильства, забезпечити реальний доступ до захисту й ресурсів та створити умови для відновлення автономної життєдіяльності постраждалої.

Висновки. Проведене дослідження дало змогу концептуалізувати нормативно-правові засади соціальної підтримки жінок, які постраждали від домашнього насильства, як багаторівневу систему нормативного та інституційного забезпечення, що функціонує на міжнародно-правовому, національно-законодавчому та організаційно-процедурному рівнях. Установлено, що взаємодія зазначених рівнів забезпечує трансформацію міжнародних стандартів захисту прав жінок у національні правові гарантії та конкретні процедури надання соціальної, психологічної, інформаційної і правової допомоги.

Обґрунтовано, що соціальна підтримка у ситуаціях домашнього насильства не може бути зведена до сукупності окремих соціальних послуг, оскільки охоплює послідовний процес забезпечення безпеки, визначення потреб постраждалої, надання комплексної соціальної допомоги, міжвідомчої координації та відновлення її соціальної автономії. На основі структурно-функціонального аналізу виокремлено інформаційно-консультативний, захисно-безпековий, соціально-сервісний, міжвідомчо-координаційний та відновлювально-реінтеграційний механізми, функціональна взаємодія яких забезпечує безперервність підтримки – від первинного реагування на ситуацію насильства до довготривалого соціального відновлення.

З'ясовано, що результативність нормативно-правового забезпечення визначається не лише повнотою законодавчого регулювання, а й передусім ефективністю його практичної реалізації. Ключового значення набувають доступність спеціалізованих служб, своєчасність

і безперервність соціальної допомоги та підтримки, ефективність перенаправлення, міжвідомча узгодженість і спроможність системи враховувати індивідуальні потреби та ризики постраждалої. Тож подальший розвиток нормативно-правового забезпечення має бути орієнтований на підвищення функціональної дієвості правових гарантій та забезпечення реального доступу жінок, які постраждали від домашнього насильства, до безпечної, комплексної й належно скоординованої допомоги.

Перспективу подальших досліджень убачаємо в емпіричній верифікації запропонованої структурно-функціональної моделі нормативно-правового забезпечення соціальної підтримки; дослідженні регіональної та територіальної диференціації доступу постраждалих жінок до загальних і спеціалізованих служб; визначенні організаційних та інституційних бар'єрів міжвідомчої взаємодії в умовах воєнного стану; розробленні критеріїв і показників оцінювання безперервності, комплексності та результативності соціальної підтримки, а також вивченні потенціалу й ризиків цифрових форматів допомоги у постраждалоцентрованій моделі соціальної роботи.

Література

1. Горчинський Р. А., Лях Т. Л. Перенаправлення як складник взаємодії суб'єктів під час роботи з постраждалими від домашнього насильства. Ввічливість. *Humanitas.* 2025. № 3. С. 36–42. DOI: https://doi.org/10.32782/humanitas/2025.3.5
2. Побережець Т. А. Соціальна робота з жінками, які постраждали від домашнього насильства. *Вісник Приазовського державного технічного університету. Серія: Соціально-гуманітарні науки та публічне адміністрування.* 2023. № 10. DOI: https://doi.org/10.31498/2617-2038.2023.10.303882
3. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення механізму запобігання та протидії домашньому насильству та насильству за ознакою статі : Закон України від 20.11.2024 № 4073-IX. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4073-20#Text
4. Про запобігання та протидію домашньому насильству : Закон України від 07.12.2017 № 2229-VIII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/go/2229-19
5. Про затвердження Порядку взаємодії суб'єктів, що здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству і насильству за ознакою статі : Постанова Кабінету Міністрів України від 22.08.2018 № 658. URL: https://zakon.rada.gov.ua/go/658-2018-%D0%BF
6. Про затвердження Порядку здійснення моніторингу стану виконання законодавства про запобігання та протидію домашньому насильству, практики його застосування : Постанова Кабінету Міністрів України від 10.04.2026 № 482. URL: https://zakon.rada.gov.ua/go/482-2026-%D0%BF
7. Про затвердження Типового положення про мобільну бригаду соціально-психологічної допомоги особам, які постраждали від домашнього насильства та/або насильства за ознакою статі : Постанова Кабінету Міністрів України від 22.08.2018 № 654. URL: https://zakon.rada.gov.ua/go/654-2018-%D0%BF
8. Про соціальні послуги : Закон України від 17.01.2019 № 2671-VIII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/go/2671-19
9. Сарнацька А. В., Семигіна Т. В. Насильство над жінками з боку інтимних партнерів: сутність та різновиди. *Соціальна робота та соціальна освіта.* 2023. Вип. 2(11). С. 87–98. DOI: https://doi.org/10.31499/2618-0715.2(11).2023.291873
10. Сарнацька А. В., Семигіна Т. В. Цифрова підтримка для жінок, які зазнали насильства з боку інтимних партнерів. *Просоціальна особистість у гендерному вимірі: теоретико-методологічні та прикладні аспекти : матеріали VII Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю.* Умань : Компринт, 2024. С. 208–211. URL: https://dspace.udpu.edu.ua/bitstreams/3923772a-1941-4477-82d0-f995c2cd1ea1/download
11. Сахарук Ю. Соціальна робота з уразливими групами населення в умовах воєнного стану. *Соціальна робота та соціальна освіта.* 2024. Вип. 1(12). С. 48–54. DOI: https://doi.org/10.31499/2618-0715.1(12).2024.305099
12. Скіпальська Г. Б. Соціальна підтримка жінок, які постраждали від домашнього насильства, громадськими та благодійними організаціями : дис. … д-ра філософії: 231. Київ, 2024. 267 с.
13. Шаповал К. А. Міжнародні та європейські стандарти правосуддя у справах, пов'язаних із домашнім насильством. Право і безпека. 2025. № 1(96). С. 104–118. DOI: https://doi.org/10.32631/pb.2025.1.09
14. Council of Europe Convention on Preventing and Combating Violence against Women and Domestic Violence (Istanbul Convention). Istanbul, 2011. CETS No. 210. URL: https://rm.coe.int/168008482e

15. Lohmann S., Cowlishaw S., Ney L. J., O'Donnell M., Felmingham K. L. The trauma and mental health impacts of coercive control: A systematic review and meta-analysis. *Trauma, Violence, & Abuse*. 2024. Vol. 25, No. 1. P. 630–647. DOI: https://doi.org/10.1177/15248380231162972

16. World Health Organization. Violence against women prevalence estimates, 2023: Global, regional and national prevalence estimates for intimate partner violence against women and non-partner sexual violence against women. Geneva : World Health Organization, 2025. URL: https://www.who.int/publications/i/item/9789240116962

References

1. Horchynskyi, R. A., & Liakh, T. L. (2025). Perenapravlennia yak skladova vzaiemodii subiektiv pry roboti z postrazhdalymy vid domashnoho nasylstva [Referral as a mechanism of collaboration between stakeholders in supporting victims of domestic violence]. *Vvichlyvist. Humanitas – Politeness. Humanitas, (3),* 36–42. DOI: https://doi.org/10.32782/humanitas/2025.3.5 [in Ukrainian].

2. Poberezhets, T. A. (2023). Sotsialna robota z zhinkamy, yaki postrazhdaly vid domashnoho nasylstva [Social work with women who have experienced domestic violence]. *Visnyk Pryazovskoho derzhavnoho tekhnichnoho universytetu. Seriia: Sotsialno-humanitarni nauky ta publichne administruvannia – Bulletin of Pryazovskyi State Technical University. Series: Social Sciences and Humanities and Public Administration, (10)*. DOI: https://doi.org/10.31498/2617-2038.2023.10.303882 [in Ukrainian].

3. Pro vnesennia zmin do deiakykh zakonodavchykh aktiv Ukrainy shchodo udoskonalennia mekhanizmu zapobihannia ta protydii domashnomu nasylstvu ta nasylstvu za oznakoiu stati: Zakon Ukrainy vid 20.11.2024 № 4073-IX [On amendments to some legislative acts of Ukraine regarding the improvement of the mechanism for preventing and countering domestic violence and gender-based violence: Law of Ukraine dated November 20, 2024 No. 4073-IX]. (2024). Retrieved from https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4073-20#Text [in Ukrainian].

4. Pro zapobihannia ta protydiiu domashnomu nasylstvu: Zakon Ukrainy vid 07.12.2017 № 2229-VIII [On prevention and counteraction of domestic violence: Law of Ukraine dated December 07, 2017 No. 2229-VIII]. (2017). Retrieved from https://zakon.rada.gov.ua/go/2229-19 [in Ukrainian].

5. Pro zatverdzhennia Poriadku vzaiemodii subiektiv, shcho zdiisniuiut zakhody u sferi zapobihannia ta protydii domashnomu nasylstvu i nasylstvu za oznakoiu stati: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 22.08.2018 № 658 [On the approval of the Procedure for the interaction of subjects carrying out measures in the field of prevention and counteraction of domestic violence and gender-based violence: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated August 22, 2018 No. 658]. (2018). Retrieved from https://zakon.rada.gov.ua/go/658-2018-%D0%BF [in Ukrainian].

6. Pro zatverdzhennia Poriadku zdiisnennia monitorynhu stanu vykonannia zakonodavstva pro zapobihannia ta protydiiu domashnomu nasylstvu, praktyky yoho zastosuvannia: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 10.04.2026 № 482 [On approval of the Procedure for monitoring the state of implementation of legislation on prevention and counteraction of domestic violence, its application practices: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated April 10, 2026 No. 482]. (2026). Retrieved from https://zakon.rada.gov.ua/go/482-2026-%D0%BF [in Ukrainian].

7. Pro zatverdzhennia Typovoho polozhennia pro mobilnu bryhadu sotsialno-psykholohichnoi dopomohy osobam, yaki postrazhdaly vid domashnoho nasylstva ta/abo nasylstva za oznakoiu stati: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 22.08.2018 № 654 [On the approval of the Standard Regulation on the mobile team of social and psychological assistance to persons who have suffered from domestic violence and/or gender-based violence: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated August 22, 2018 No. 654]. (2018). Retrieved from https://zakon.rada.gov.ua/go/654-2018-%D0%BF [in Ukrainian].

8. Pro sotsialni posluhy: Zakon Ukrainy vid 17.01.2019 № 2671-VIII [On social services: Law of Ukraine dated January 17, 2019 No. 2671-VIII]. (2019). Retrieved from https://zakon.rada.gov.ua/go/2671-19 [in Ukrainian].

9. Sarnatska, A. V., & Semyhina, T. V. (2023). Nasylstvo nad zhinkamy z boku intymnykh partneriv: sutnist ta riznovydy [Violence against women by intimate partners: the essence and varieties]. *Sotsialna robota ta sotsialna osvita – Social Work and Social Education, 2*(11), 87–98. DOI: https://doi.org/10.31499/2618-0715.2(11).2023.291873 [in Ukrainian].

10. Sarnatska, A. V., & Semyhina, T. V. (2024). Tsyfrova pidtrymka dlia zhinok, yaki zaznaly nasylstva z boku intymnykh partneriv [Digital support for women who have experienced intimate partner violence]. In: *Prosotsialna osobystist u hendernomu vymiri: teoretyko-metodolohichni ta prykladni aspekty – Prosocial personality in the gender dimension: Theoretical, methodological and applied aspects.* (pp. 208–211). Uman: Komprynt. Retrieved from https://dspace.udpu.edu.ua/bitstreams/3923772a-1941-4477-82d0-f995c2cd1ea1/download [in Ukrainian].

11. Sakharuk, Yu. (2024). Sotsialna robota z vrazlyvymy hrupamy naselennia v umovakh voiennoho stanu [Social work with vulnerable population under martial law]. *Sotsialna robota ta sotsialna osvita – Social Work and Social Education, 1*(12), 48–54. DOI: https://doi.org/10.31499/2618-0715.1(12).2024.305099 [in Ukrainian].

12. Skipalska, H. B. (2024). Sotsialna pidtrymka zhinok, yaki postrazhdaly vid domashnoho nasylstva, hromadskymy ta blahodiinymy orhanizatsiiamy [Social support for women affected by domestic violence by public and charitable organisations]. *Doctor's thesis.* Kyiv [in Ukrainian].

13. Shapoval, K. A. (2025). Mizhnarodni ta yevropeiski standarty pravosuddia u spravakh, poviazanykh iz domashnim nasylstvom [International and European standards of justice in cases related to domestic violence]. *Pravo i bezpeka – Law and Safety, 1*(96), 104–118. DOI: https://doi.org/10.32631/pb.2025.1.09 [in Ukrainian].

14. Council of Europe. (2011). Council of Europe Convention on Preventing and Combating Violence against Women and Domestic Violence (Istanbul Convention). Istanbul. CETS No. 210. Retrieved from https://rm.coe.int/168008482e

15. Lohmann, S., Cowlishaw, S., Ney, L. J., O'Donnell, M., & Felmingham, K. L. (2024). The trauma and mental health impacts of coercive control: A systematic review and meta-analysis. *Trauma, Violence, & Abuse, 25*(1), 630–647. DOI: https://doi.org/10.1177/15248380231162972

16. World Health Organization (2025). Violence against women prevalence estimates, 2023: Global, regional and national prevalence estimates for intimate partner violence against women and non-partner sexual violence against women. Geneva: World Health Organization. Retrieved from https://www.who.int/publications/i/item/9789240116962

Стинська В. В. Домашнє насильство щодо жінок: нормативно-правові засади соціальної підтримки

У статті здійснено комплексний аналіз нормативно-правових засад соціальної підтримки жінок, які постраждали від домашнього насильства. Актуальність дослідження зумовлена необхідністю підвищення дієвості механізмів захисту, соціальної допомоги та підтримки постраждалих в умовах воєнного стану, соціально-економічної нестабільності, вимушеного переміщення населення та посилення соціальної уразливості.

Метою дослідження є аналіз нормативно-правових засад і механізмів соціальної підтримки жінок, які постраждали від домашнього насильства.

Використано методи аналізу й синтезу, нормативно-правового та структурно-функціонального аналізу, систематизації й теоретичного узагальнення.

Соціальну підтримку жінок, які постраждали від домашнього насильства, обґрунтовано як інтегровану систему цілеспрямованих заходів, соціальної допомоги, послуг і механізмів міжсекторальної взаємодії, спрямованих на забезпечення прав і безпеки постраждалої, задоволення її актуальних потреб, мінімізацію та подолання наслідків насильства, відновлення особистісної й соціальної суб'єктності, зміцнення ресурсного потенціалу та створення передумов для соціальної автономії й самостійної безпечної життєдіяльності.

Виокремлено три взаємопов'язані рівні нормативно-правового забезпечення соціальної підтримки: міжнародно-правовий, національно-законодавчий та організаційно-процедурний. На основі структурно-функціонального аналізу систематизовано інформаційно-консультативний, захисно-безпековий, соціально-сервісний, міжвідомчо-координаційний та відновлювально-реінтеграційний механізми її реалізації. Установлено, що їх функціональна взаємодія забезпечує безперервність соціальної допомоги та підтримки – від первинного реагування й забезпечення безпеки до комплексного супроводу, відновлення особистісних і соціальних ресурсів та соціальної автономії постраждалої.

Зроблено висновок, що результативність нормативно-правового забезпечення соціальної підтримки визначається не лише повнотою законодавчого регулювання, а й ефективністю практичної реалізації закріплених прав і гарантій. Ключового значення набувають доступність, своєчасність, комплексність і безперервність соціальної допомоги та підтримки, ефективність міжвідомчої взаємодії, узгодженість функціональних механізмів та орієнтація допомоги на права, безпеку й індивідуальні потреби постраждалої жінки.

Ключові слова: домашнє насильство щодо жінок, соціальна підтримка, соціальна допомога, нормативно-правове забезпечення, соціальні послуги, міжвідомча взаємодія, спеціалізовані служби підтримки, постраждалоцентрований підхід.

Stynska V. V. Domestic violence against women: regulatory and legal foundations of social support

The article provides a comprehensive analysis of the regulatory and legal foundations of social support for women who have experienced domestic violence. The relevance of the study is determined by the need to enhance the effectiveness of protection mechanisms, social assistance, and support for affected women under conditions of martial law, socio-economic instability, forced displacement, and increasing social vulnerability.

The aim of the study is to analyse the regulatory and legal foundations and mechanisms of social support for women who have experienced domestic violence.

The study employs the methods of analysis and synthesis, regulatory and legal analysis, structural and functional analysis, systematisation, and theoretical generalisation.

Social support for women who have experienced domestic violence is substantiated as an integrated system of targeted measures, social assistance, services, and mechanisms of intersectoral cooperation aimed at ensuring the rights and safety of affected women, addressing their immediate needs, mitigating and overcoming the consequences of violence, restoring their personal and social agency, strengthening their resource capacity, and creating the conditions necessary for social autonomy and independent, safe living.

Three interrelated levels of the regulatory and legal framework for social support are identified: international legal, national legislative, and organisational and procedural. Based on structural and functional analysis, the following mechanisms for its implementation are systematised: information and counselling, protection and safety, social service provision, interagency coordination, and recovery and reintegration. It is established that their functional interaction ensures the continuity of social assistance and support – from initial response and safety provision to comprehensive case support, restoration of personal and social resources, and the social autonomy of affected women.

It is concluded that the effectiveness of the regulatory and legal framework for social support is determined not only by the comprehensiveness of legislative regulation but also by the effectiveness of the practical implementation of established rights and guarantees. Particular importance is attached to the accessibility, timeliness, comprehensiveness, and continuity of social assistance and support, effective interagency cooperation, coherence among functional support mechanisms, and the orientation of assistance towards the rights, safety, and individual needs of women who have experienced domestic violence.

Key words: domestic violence against women, social support, social assistance, regulatory and legal framework, social services, interagency cooperation, specialised support services, survivor-centred approach.

Стаття поширюється на умовах ліцензії відкритого доступу CC BY 4.0

Дата першого надходження статті до видання: 11.08.2026
Дата прийняття статті до друку після рецензування: 25.08.2026
Дата публікації (оприлюднення) статті: 12.10.2026